

NOTĂ INFOMATIVĂ
la proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative

1. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite.

La 25 noiembrie 2011, Parlamentul Republicii Moldova, prin Legea nr. 231, a adoptat *Strategia de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011–2016*, al cărei obiectiv general este edificarea unui sector al justiției accesibil, eficient, independent, transparent, profesionist și responsabil față de societate, care să corespundă standardelor europene, să asigure supremația legii și respectarea drepturilor omului și să contribuie la asigurarea încrederii societății în actul de justiție. Atingerea acestui obiectiv este imposibilă fără implementarea acțiunilor prevăzute în direcția strategică 2.2 din pilonul II al Strategiei „Consolidarea profesionalismului și a independenței Procuraturii”.

Alte documente de politici prin care Republica Moldova și-a asumat reformarea acestei instituții sunt:

- *Acordul de finanțare dintre Guvernul Republicii Moldova și Uniunea Europeană privind Programul de suport al reformei justiției, semnat la Bruxelles la 14 iunie 2013*, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 669 din 2 septembrie 2013.

- *Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte*, ratificat prin Legea nr. 112 din 2 iulie 2014.

Prin adoptarea Strategiei a fost recunoscută existența mai multor probleme care afectează activitatea sistemului organelor Procuraturii. Examinarea problemelor și soluțiile la acestea au fost identificate în Concepția de reformă a Procuraturii, aprobată prin Legea nr. 122 din 3 iulie 2013.

Documentele de politici indicate mai sus au constatat și propun efectuarea unor intervenții care au ca scop - crearea unei **Procuraturi funcționale, independente, autonome și transparente** – ca element indispensabil unui sistem de justiție echitabil, efectiv și eficient.

În vederea realizării scopului vizat, ținând cont de prevederile Concepției de reformă a Procuraturii, a fost elaborat proiectul Legii cu privire la Procuratură, care a fost adoptat de Legislativ în prima lectură la ședința plenară din 28 mai 2015.

Pentru a asigura implementarea noii legi cu privire la Procuratură conform scopurilor urmărite, astfel, încât să se realizeze o adevărată reformă a acestei instituții, dar și pentru a asigura implementarea soluțiilor la problemele cu care se confruntă sistemul procuraturii, conform Concepției de reformă a Procuraturii, este necesară revizuire mai multor acte normative. În acest scop, Grupul de lucru pentru elaborarea proiectelor de legi cu privire la activitatea sistemului organelor Procuraturii (constituit prin Ordinul comun al ministrului justiției și Procurorului General nr. 307/46 din 11 iulie 2013 și cel care a elaborat proiectul Legii cu privire la Procuratură) a elaborat proiectul Legii cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative (în vederea implementării Legii cu privire la procuratură).

Proiectul de Lege cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative are

următoarele **obiective**:

- ajustarea cadrului legislativ conex la prevederile Legii cu privire la Procuratură;
- crearea mecanismelor necesare implementării complete și eficiente a Legii cu privire la Procuratură;
- reglementarea soluțiilor statuate în Concepția de reformă a Procuraturii la problemele identificate și descrise de aceasta.
- precizarea competențelor procurorului la exercitarea atribuțiilor Procuraturii și în cadrul raporturilor dintre acesta și alți subiecți ai procesului penal;
- delimitarea clară a atribuțiilor procurorului și organului de urmărire penală în cadrul procesului penal.

Proiectul Legii cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative propune modificări la o serie de acte legislative, printre care: **Legea nr.1036-XIII din 17 decembrie 1996 cu privire la sistemul penitenciar, Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului, Codul vamal al Republicii Moldova nr. 1149-XIV din 20 iulie 2000, Codul familiei nr. 1316-XIV din 26 octombrie 2000, Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003, Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003, Legea nr. 355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor etc.** Prevederile detaliate ale proiectului sunt expuse mai jos.

2. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi.

Având în vedere că prevederile proiectului Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative sunt în dependență directă de cele ale proiectului Legii cu privire la Procuratură, vom prezenta mai jos normele acestuia, grupându-le pe obiecte de reglementare.

Luând în considerație că argumentarea detaliată a unei sau altei soluții a avut loc în Concepția de reformă a procuraturii și în Nota informativă la proiectul Legii cu privire la Procuratură, prezenta notă nu va aduce o relevare detaliată a reglementărilor, cu toate acestea, o atenție mai mare se va acorda, totuși, prevederilor care aduc o abordare nouă.

Un prim subiect abordat de o manieră nouă este **competența Procuraturii**. Având în vedere că, în conformitate cu prevederile proiectului legii cu privire la Procuratură, au fost excluse competențele Procuraturii în domeniul non-penal, a fost necesară revizuirea unei serii de acte legislative. Astfel, Procuratura a fost exclusă ca subiect de control din mai multe acte legislative, printre care: Legea nr. 1402 din 16 decembrie 1997 privind sănătatea mentală, Legea nr.1036-XIII din 17 decembrie 1996 cu privire la sistemul penitenciar, Codul vamal al Republicii Moldova nr.1149-XIV din 20 iulie 2000, Legea nr. 52-XVI din 2 martie 2007 cu privire la aprobarea Regulamentului disciplinei militare, Codul familiei nr. 1316-XIV din 26 octombrie 2000. În fiecare dintre sistemele instituționale reglementate prin actele numite există organe de control competente cu verificarea implementării și respectării cadrului normativ, procuratura fiind numită ca un organ suplimentar cu competențe de control. Dublarea de competențe nu este justificată și presupune doar costuri suplimentare, care nu-și argumentează sub

nici o formă necesitate. Or, în consecință ajungem la situații în care are loc doar pasarea responsabilității de la un organ la altul, fără a-și îndeplini atribuțiile ce le revin.

În partea ce se referă la competențele Procuraturii în procesul civil – acestea, de asemenea au fost excluse din arealul procuraturii, fiind păstrate doar competențele de a participa în cauze civile ce derivă dintr-o infracțiune. În acest scop au fost supuse modificării prevederile art. 71 și 72 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova. Astfel, procurorul va participa la judecarea pricinilor civile în calitate de participant la proces dacă el însuși va depune cererea de chemare în judecată. Procurorul va putea depune cererea de chemare în judecată pentru compensarea prejudiciului cauzat autorităților publice prin infracțiune, în cazul încetării urmăririi penale sau neînceperii urmăririi penale în legătură cu expirarea termenului de prescripție. Cererea de chemare în judecată va putea fi depusă indiferent de acordul autorității publice.

În consecință, domeniul de competență fundamental rămîne să fie domeniul penal. În acest sens au fost incluse modificări în Codul de procedură penală al Republicii Moldova. În rezultatul modificărilor a fost clarificate rolurile procurorului și al ofițerului de urmărire penală. Modificările propun revizuirea atribuțiilor conducătorului organului de urmărire penală astfel, încît să nu se admită intervenția lui la efectuarea urmăririi penale, or, subiecții principali la efectuarea urmăririi penale sunt procurorul (care conduce sau, după caz, efectuează nemijlocit urmărirea penală) și organul de urmărire penală (care efectuează urmărirea penală sub conducerea procurorului). Conducătorul organului de urmărire penală continuă să conducă activitatea ofițerului de urmărire penală doar din perspectivă administrativă și asigură capacitatea organizatorico-administrativă a ofițerului de urmărire penală de a-și realiza atribuțiile în cadrul procesului penal.

De asemenea, în Codul de procedură penală a fost concretizat rolul consultantului procurorului, în calitatea sa de ajutor al acestuia din urmă, dar în nici un caz de subiect procesual.

Proiectul revizuieste limitele competenței și atribuțiile procurorului în cadrul procesului contravențional. Astfel, procurorul va constata doar contravențiile pe care le va depista în exercițiul funcțiunii, după care va transmite materialele contravenționale agentului constatator conform competenței. Procurorul va avea dreptul, atît să constate, cît și să examineze doar contravențiile prevăzute la art. 336 din Codul contravențional al Republicii Moldova.

Noua Lege cu privire la Procuratură propune un nou mecanism **de selecție și numire a Procurorului General**. Totuși, pentru a reuși implementarea reală și integrală a acestuia este necesară modificarea corespunzătoare a Constituției.

Cu toate acestea, în vederea creării unui mecanism care să asigure cel puțin selecția celui mai bun candidat la funcția de Procuror General, se propune o soluție alternativă. Această soluție presupune modificarea art. 92 din Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului prin completarea acestuia un alineat nou – alin. (11) cu următorul cuprins: „(11) Președintele Parlamentului propune pentru numirea în funcția de Procuror General

candidatul selectat de către Consiliul Superior al Procurorilor, conform Legii cu privire la Procuratură.”. Astfel, se vor crea premisele pentru selectarea Procurorului General conform criteriilor stabilite de noua lege și, parțial, conform procedurii statuate de aceasta, aducând mai multă obiectivitate, transparență și calitate la numire Procurorului General.

Proiectul vizează și modul de **salarizare a procurorilor și personalul procuraturii**. Astfel, salariul procurorilor se propune a fi stabilit prin raportare la salariul judecătorilor. În acest sens și din acest considerent s-a considerat optim de a elabora modificările de rigoare în Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor. Această lege urmează să se denumească „privind salarizarea judecătorilor și procurorilor”, or, ambelor categorii de subiecți li se vor aplica aceleași principii de salarizare. Salariul de funcție al procurorului se va stabili în funcție de salariul judecătorului, în funcție de nivelul procuraturii în care își desfășoară activitatea și de vechimea în muncă în funcția de procuror. Astfel, salariul de funcție al procurorului din procuratura anumită (Procuratura Generală, procuratură specializată sau procuratura teritorială) reprezintă 90% din salariul judecătorului din instanța anumită (Curtea supremă de Justiție sau judecătorie), cu vechimea în muncă corespunzătoare.

În contextul noului mecanism de salarizare a procurorilor, au fost excluse prevederile corespunzătoare din Legea nr. 355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar. Totodată, în legea din urmă, în contextul creării Inspecției procurorilor și a includerii funcției de inspector în Inspecția procurorilor, acest act legislativ a fost completat, la anexa 3, cu 2 poziții prin care se stabilește salariul pentru inspectorul din Inspecția procurorilor și pentru șeful Inspecției procurorilor.

Având în vedere noua structură a Procuraturii se impune necesitatea abrogării Hotărârii de Parlamentului nr. 77 din 4 mai 2010 privind aprobarea structurii Procuraturii Generale. Totodată, se propun modificări în Hotărârea Parlamentului nr. 78 din 4 mai 2010 privind aprobarea organelor Procuraturii, a localităților de reședință, a circumscriptiilor în care activează și a numărului de personal, care se propune a fi redenumită în Hotărârea Parlamentului nr. 78 din 04.05.2010 privind aprobarea numărului de personal”. Hotărârea în cauză va rămîne să reglementeze că personalul Procuraturii (cu excepția celui din organele Procuraturii din teritoriul necontrolat de autoritățile Republicii Moldova) va fi constituit din 723 unități de procurori, 180 unități de consultant al procurorului, 210 unități de funcționar public și 153 de unități personal tehnic”. Astfel, se propune reducerea numărului procurorilor de la 773 de unități – la 723 de unități. Această reducere este din contul funcțiilor de procuror care rămîn vacante, perpetuu, în Procuratură. Totuși, pentru a asigura funcționalitatea corespunzătoare a Procuraturii, se propune din contul funcțiilor de procuror, de a majora numărul consultantților procurorilor. Or, în prezent, în Procuratură activează doar cîte un consultant per procuratură, adică, în mediu 41-42 de consultanți ai procurorului. Având în vedere asigurarea calității activității procurorului, dar și implementării adevăratului rol al acestor funcționari este necesară majorarea numărului acestora. În rezultatul

majorării propuse, vom avea câte un consultant la 4 procurori.

3. Fundamentarea economico-financiară.

Implementarea noului proiect de lege va necesita cheltuieli financiare din partea statului, în special pentru realizarea prevederilor referitoare la salarizarea procurorilor și a inspectorilor din Inspekția procuraturii.

La această etapă identificarea sumei exacte care ar fi necesară pentru acoperirea salariilor procurorilor este dificil de realizat. Totuși, trebuie să se înțeleagă că statul și-a asumat reforma acestei instituții, iar implementarea prevederilor noii legi și solicitarea adresată procurorilor de a-și exercita atribuțiile în calitate de subiecți ai sistemului de justiție (în special pe fondul reformelor deja efectuate în cadrul altor instituții – subiecți ai sistemului de justiție) ar fi insuficient de argumentată fără asigurarea unei echipări adecvate a procurorilor, fără implementarea noilor tehnologii la exercitarea atribuțiilor, dar și fără un nivel corespunzător de salarizare.

Astfel, în virtutea obligațiilor asumate de către stat, se consideră necesară susținerea proiectului și asigurarea implementării prevederilor acestuia.

4. Impactul proiectului.

Se consideră că implementarea adecvată a proiectului de Lege cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative va crea premisele necesare pentru aplicarea corespunzătoare a noii legi cu privire la Procuratură, realizarea obiectivelor trasate prin aceasta din urmă, contribuind la realizarea reală, eficientă și efectivă a reformei demarate în cadrul Procuraturii.

5. Modul de încorporare în sistemul actelor normative în vigoare

Asigurarea implementării proiectului Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nu necesită revizuirea altor acte legislative.

Viceministru

Nicolae EȘANU